

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta tal-31 ta' Ottubru, 2007

Appell Civili Numru. 586/1998/1

Irene Borg

v.

Carmelo Borg

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni pprezentata mill-attrici li tghid hekk:
"Premess illi l-konvenut irrenda ruhu hati fil-konfront ta' l-attrici ta' swat, theddid, mohqrija, eccessi, sevizzi u ingurji gravi b'mod li llum iz-zwieg tkisser irrimedjabbilment;

Kopja Informali ta' Sentenza

"Premess illi b'digriet numru 52/98 tas-Sekond Awla tal-Qorti Civili datat 22 ta' Jannar 1998, l-attrici giet awtorizzata minn dik il-Qorti sabiex tipprocedi bl-istanti kontra l-konvenut;

"Premess illi kull tentattiv ghal rikonciljazzjoni falla jew gie newtralizzat mill-agir vjolenti tal-konvenut;

"Jghid ghalhekk il-konvenut ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex ghar-ragunijiet imsemmija:

"1. Tiddikjara s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti minhabba eccessi, sevizzi u ingurji gravi kommessi minnu fil-konfront ta' l-attrici u kif ukoll talli z-zwieg tkisser b'mod irrimedjabbli minhabba tortijiet unikament imputabbli ghalih;

"2. Fid-dawl ta' dak li jiddisponi l-Artikolu 54 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta tikkundanna lill-konvenut ihallasha manteniment jew somma globali, u dan kif jidhrilha xieraq il-Qorti fic-cirkostanzi;

"3. Tapplika kontra l-istess konvenut l-effetti ta' l-Artikoli 48 u 50 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta u dan fejn applikabbli;

"4. Tillikwida u xxolji l-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti u tassenja parti lill-attrici u parti lill-konvenut mhux necessarjament f'porzjonijiet ugwali u b'riserva ghal kwalunkwe ordni li tista' taghti dina l-Qorti in vista ta' l-Artikolu 55 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

"Bl-ispejjez u bil-konvenut minn issa ngunt ghas-subizzjoni."

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut li in forza taghha eccepixxa illi:

"Illi bosta mit-talbiet attrici ghandhom jigu respinti bl-ispejjez *stante* li huma infondati fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet segwenti:-

Kopja Informali ta' Sentenza

"1. Illi jinghad li fic-citazzjoni pprezentata mill-attrici hemm bosta inkorrettezzi fosthom li l-kontendenti ghandhom erba' wlied b'ismijiet diversi. L-unici zewg ulied li kellhom il-kontendenti huma Etienne, illum maggorenni, u l-minuri Elaine Borg li wkoll waslet biex issir maggorenni.

"2. Illi l-esponenti jaqbel li ghandha tigi ddikjarata s-separazzjoni bejn u bejn martu *stante* li z-zwieg tal-konjugi tfarrak irrimedjabbilment b'tort uniku ta' martu;

"3. Illi mhux minnu li l-esponenti rrenda ruhu hati ta' dak li qieghda tallega l-attrici, u cjoe` ta' swat, theddid, mohqrija, eccessi, sevizzi u ingurji gravi.

"4. Illi l-htija tat-tifrik taz-zwieg tal-konjugi Borg hija imputabbli unikament lill-attrici senjatament minhabba adulterju, abbandun, mohqrija psikologika, eccessi, sevizzi u ingurji gravi.

"5. Illi mhuwix minnu li l-esponenti huwa persuna vjolenti u kif allegat l-attrici kien isawwatha. L-esponenti jichad kategorikament li huwa qatt kien vjolenti fil-konfront ta' martu.

"6. Illi kienet l-attrici stess li abbandunat lil zewg u liz-zewg uliedha wara li r-relazzjoni li l-istess attrici kkultivat f'dawn l-ahhar xhur ma' certu Khaled Bitar ta' origini Sirjan li illum ghandu nazzjonalita` Maltija.

"7. Illi l-attrici stess bl-ebda mod ma ghamlet sforz ghal rikonciljazzjoni u dan sahsitra wara li avvicinawha f'diversi okkazzjonijiet Monsinjur Dun Victor Grech, il-*marriage counsellor* Lina Thake u Dun Victor Enriquez.

"8. Illi jinghad ukoll illi l-attrici lanqas biss talbet access u wisq anqas il-kura u kustodja tal-minuri bintha Elaine Borg.

"9. L-esponenti jaqbel li l-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejnu u bejn l-attrici ghandha tigi xolta izda hu jopponi illi l-attrici tinghata xi parti mill-istess komunjoni ta'

Kopja Informali ta' Sentenza

I-akkwisti minhabba r-ragunijiet gja' msemija u ghar-ragunijiet ohra li ser jissemmew fil-kontro-talba tal-konvenut ipprezentata kontestwalment;

"10. L-esponent jopponi illi huwa ghandu jigi kkundannat ihallas lill-attrici xi forma ta' manteniment *stante* li martu tahdem bi qliegh bhala *beautician* fil-*Complexions Skin Care & Beauty Salon*, Triq il-Keffa, Ibragg, Swieqi u ghal ragunijiet ohra li ser jissemmew waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

"Salvi eccezzjonijiet ulterjuri kemm-il darba jkun il-kaz."

Rat il-kontro-talba tal-konvenut li tghid hekk:

"Illi l-konjugi Borg izzewgu fis-16 ta' Marzu 1975 u minn dan iz-zwieg ghandhom zewgt itfal Etienne Borg u l-minuri Elaine Borg;

"Illi l-attrici tahdem bi qliegh mal-*Complexions Skin Care & Beauty Salon* bhala *beautician*;

"Illi l-attrici rrendiet ruhha hatja versu l-konvenut ta' adulterju, abbandun, mohqrija psikologika, eccessi, sevizzi u ingurji gravi b'mod illi kissret iz-zwieg taghha mal-konvenut;

"Illi l-istess konvenut rikonvenzjonanti talab lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premissi:-

"1. Tiddikjara s-separazzjoni personali bejn il-konjugi Borg *stante* li z-zwieg tfarrak irrimedjabbilment ghal liema tifrik tahti unikament l-istess attrici senjatament minhabba adulterju, abbandun, mohqrija psikologika, eccessi, sevizzi u ngurji gravi li l-istess kkommettiet fil-konfront tal-konvenut zewgha;

"2. Tordna c-cessjoni u l-likwidazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-konjugi Borg u tiddeciedi illi l-attrici m'ghandha ebda dritt fuq l-istess akkwisti;

"3. Tassenja definittivament id-dar konjugali u cjoe` l-fond "Mater Dei", Triq il-Hemel, Swieqi lill-konvenut;

"4. Tiddikjara lill-attrici dekaduta mid-drittijiet taghha kif provdut f'artikoli relattivi ta' Kodici Civili Kap 16.

"Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-proceduri inizjata quddiem is-Sekond' Awla kontra l-attrici li tibqa' ngunta ghas-subizzjoni."

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet ta' l-attrici ghat-talbiet rikonvenzjonali tal-konvenut li in forza taghha eccepjet illi:

"1. Illi l-pretensjonijiet tal-konvenut huma ghal kollox insostenibbli fil-ligi u dan ghar-ragunijiet diga` spjegati fic-citazzjoni attrici u ghalhekk ghandhom jigu michuda bl-ispejjez.

"2. Illi kwantu ghat-talba li d-dar konjugali tigi definittivament assenjata lill-konvenut din hija ghal kollox guridikament inattendibbli peress li din id-dar hija fin-nofs indiviz tappartjeni lill-eccipjenti.

"3. Salvi eccezzjonijiet ohra."

Rat is-sentenza moghtija mill-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja) fil-31 ta' Jannar 2006, li in forza taghha ddecidiet il-kawza fis-sens illi:

"filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut biss in kwantu l-istess huma b'xi mod inkompatibbli ma' dak fuq deciz, **tilqa' t-talba attrici biss fis-sens hawn deciz**, b'dan illi:-

"1. Tiddikjara s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti minhabba li principarjament il-konvenut kien responsabbli u hati verso l-attrici ta' eccessi, sevizzi u ngurji gravi, kawza ta' l-istess z-zwieg tkisser irrimedjabbilment. Illi pero` l-attrici ukoll lkkommettiet adulterju u kawza ta' l-istess il-konvivenza bejn il-partijiet ma baqghetx aktar possibbli.

"2. Tichad it-tieni talba attrici *stante* li l-attrici tilfet kull dritt ta' manteniment u fil-fatt qed jigu applikati kontra z-zewg partijiet id-dispozizzjonijiet relattivi ta' l-**artikolu 48**

tal-Kap 16. Illi ghalhekk l-istess konvenut ukoll tilef kull dritt ta' manteniment li setgha jvanta kontra l-attrici.

"3. Tilqa' din it-talba b'dan li tapplika d-dispozizzjonijiet ta' l-**artikolu 48 tal-Kap 16** kontra z-zewg partijiet.

"4. Tordna x-xoljiment tal-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti b'effett mid-data ta' din is-sentenza b'dan li l-istess komunjonijiet ta' l-akkwisti ghandha tigi likwidata u diviza u assenjata bejn il-partijiet bil-mod kif indikat aktar 'il fuq f'din is-sentenza, a bazi tal-konsiderazzjonijiet fuq indikati u bil-mod kif indikat fl-istess sentenza wkoll bl-applikazzjoni tal-massima *arbitro boni viri*. *Inter alia* din il-Qorti qed tassinja parti mill-istess komunjonijiet lill-attrici u l-parti l-ohra lill-konvenut, u dan ghas-saldu ta' kull pretensjoni li kull parti setgha jew jista' jkollha kontra l-ohra, u dan bil-mod kif fuq premess u deciz b'dan ukoll li:-

"Illi d-dar matrimonjali "Mater Dei", Triq il-Hemel, Swieqi ghandha tinbiegh b'subbasta u r-rikavat ghandu jinqasam b'mod ugwali bejn il-partijiet.

"Illi l-kontendenti ghandhom erbgha u tmenin (84) sehem kull wiehed fil-Bank of Valletta plc. Kull parti qed tigi assenjata dawk l-ishma registrati f'ismu jew f'isimha.

"Illi hemm zewg karozzi formanti parti mill-komunjoni tal-akkwisti li huma:

- Karozza tat-tip Fiat Panda Reg Nru HUB 795 li qed tigi assenjata lill-attrici.
- Karozza tat-tip Mitsubishi Lancer Reg Nru DAA 013 li qed tigi assenjata lill-konvenut.

"Illi wkoll minhabba dak fuq ndikat u *arbitro boni viri* l-attrici qed tigi assenjata l-oggetti mobbli kollha li hija hadet meta telqet mid-dar matrimonjali u qed tigi assenjata wkoll is-salott flimkien mal-*coffee table*, l-linfa u l-brazzi parigg, il-pitturi u l-oggetti tal-kristall (indikati fl-inventarju taht it-

titolu *sitting room* [a fol. 255 tal-process]). Ma' dawn qed tigi assenjata wkoll il-mobbli li hemm fl-intrata ndikati fl-inventarju pprezentat mill-attrici taht it-titolu *entrance* (a fol. 255 tal-process). Illi l-kumplament tal-mobbli qed jigu assenjati lill-konvenut. Dan *tenendo* kont tal-fatt li l-attrici meta telqet mid-dar diga` kienet hadet xi oggetti mobbli u fil-maggor parti taghhom dan sar bi ftehim mal-konvenut.

"Illi l-attrici qed tigi assenjata wkoll l-gojjellerija kollha li hija hadet maghha meta telqet mid-dar b'dan izda li l-konvenut qed jigi assenjat *brooch* li kien inghata lill-partijiet miz-zija tal-konvenut Josephine Borg.

"Illi l-ispejjez kollha li l-konvenut hallas in konnessjoni mal-kawzi civili fuq dik li kienet id-dar matrimonjali ghandhom jigu sopportati mill-konvenut minhabba r-ragunijiet fuq indikati u biex jaghmel tajjeb u bi tpacija ghall-flejjes zbankati mill-konvenut mid-depoziti bankarji fuq dettaljatament indikati.

"5. Tawtorizza lill-attrici sabiex skond il-ligi tirriverti ghal kunjom xubitha, Bonello.

"Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

"Illi fir-rigward tal-**kontro-talba tal-konvenut** din il-Qorti **taqta' u tiddeciedi** billi filwaqt li **tichad l-eccezzjonijiet ta' l-attrici ghall-kontro-talba tal-konvenut**, u dan biss fejn dawn huma b'xi mod inkompatibbli ma' dak deciz, **tilqa' t-talbiet tal-konvenut fil-kontro-talba tieghu biss fis-sens hawn deciz, konformi ma' dak deciz, konsegwenti ghat-talbiet fic-citazzjoni attrici**, b'dan illi:-

"1. Tilqa' l-ewwel talba tal-kontro-talba tal-konvenut biss fis-sens li tiddikjara s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti minhabba li principarjament il-konvenut kien responsabbli u hati *verso* l-attrici ta' eccessi, sevizzi u ngurji gravi fil-konfront ta' l-attrici li kawza ta' l-istess iz-zwieg tkisser irrimedjabbilment. Illi pero` l-attrici wkoll ikkommiettiet adulterju u kawza ta' l-istess il-konvivenza bejn il-partijiet ma baqghetx aktar possibbli.

"2. Tilqa' t-tieni talba tal-kontro-talba u tordna c-cessjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti b'effett mid-data ta' din id-decizjoni u tordna l-likwidazzjoni u l-assenjazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti ta' bejn il-partijiet bil-mod indikat f'din id-decizjoni u wkoll konsegwenti u konformament ma' dak deciz *in vista* tar-raba' (4) talba tac-citazzjoni attrici, u allura bil-mod fuq deciz.

"3. Tichad it-tielet talba *stante* li fic-cirkostanzi hija nfondata fil-fatt u fid-dritt u minflok tordna li dik li kienet d-dar konjugali u cjoe` l-fond "Mater Dei", Triq il-Hemel, Swieqi ghandha tinbiegh b'subbasta u r-rikavat jinqasam ugwalment bejniethom;

"4. Tilqa' r-raba' talba fis-sens li z-zewg partijiet iddekadew mid-dritt li jitolbu manteniment minghand xulxin, u fil-fatt qed jigi applikat kontra kull parti d-dispozizzjonijiet ta' l-**Artikolu 48 tal-Kap 16**.

"Bl-ispejjez kollha tal-kontro-talba jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet."

Dik il-Qorti tat is-sentenza taghha wara li ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

"Illi dwar il-mertu ta' l-azzjoni odjerna jinghad li l-verzjonijiet moghtija mill-partijiet fil-kawza odjerna jaghtu stampa ghal kollox differenti minn ta' xulxin u sfortunatament dan jirrizulta f'hafna kawzi ta' din in-natura quddiem il-Qorti tal-Familja, fejn bhal f'dan il-kaz il-kuncett ta' medjazzjoni gie ghal kollox skartat mill-istess partijiet, b'dan li din il-kawza zviluppat f'wahda ta' pika esegerata bejn il-kontendenti. Dan jidher kwazi minn kull att maghmul mill-partijiet, inkluz il-process innifsu li fih mhux anqas min 733 pagna.

"Illi l-attrici, **Irene Borg**, fl-affidavit taghha, xehdet li fi zmien l-gherusija ma kellhiex xi tgerger mill-konvenut ghalkemm kienu jilletikaw ghax kien rasu iebsa u dejjem ried li tghaddi tieghu. Meta zzewgu hija ssostni li huwa kien jikkmanda d-dar. L-amministrazzjoni tal-flus kienet f'idejh. Hija tiddekrivih bhala persuna b'tempra hazina u abbuza minhabba li kien jitilghulu malajr u kien jaghmel

xenati kbar fil-konfront taghha u taz-zewgt itfal taghhom. Hija ssostni li hi u t-tfal kienu jghixu fil-biza' u kienu terrorizzati minnu. Huwa kien jaqla' xenati kbar ghal kull haga ta' xejn u kien jordnalhom x'iridu jaghmlu.

"Illi hija xehdet li huwa kien ighir hafna ghalha u kien jigdeb. Sostniet ukoll li kissirha mentalment u li gieli refa' jdejh fuqha. Hija spjegat li meta t-tfal kienu zghar kienet telqet darbtejn mid-dar darba minhabba li allegatament sawwat lit-tifel u darba ohra minhabba kwistjoni ta' wirt. Pero` hija fiz-zewg okkazjonijiet regghet marret lura d-dar.

"Illi pero` f'Settembru 1997 hija qabdet hwejjigha u telqet mid-dar wara glieda li kellhom. F'Jannar 1998 bdiet il-proceduri quddiem il-Qrati. Hija tghid li f'dan iz-zmien hija u bintha batew hafna u hi kellha tohrog tahdem. Zewgha kien taha manteniment ta' tmenin lira Maltin (Lm80) fix-xahar ghal sitt xhur biss. F'dan iz-zmien meta kien jinzerta burdata hazina kien jghajjarha barra u kien isegwiha ta' spiss. Huwa baqa' jigri warajha biex tmur lura u wara sentejn accettat minhabba t-tifla ghax kienet sejra ghall-aghar. L-attrici nsistiet li jmorru *counselling*. Skond hi f'dan iz-zmien zewgha kellu relazzjoni ma' mara ohra. Bdew imorru *counselling* u wara ftit xhur iddecidiet li tmur lura ghalkemm hi tistqarr li kellha dubji kbar fuqu.

"Illi pero` wara ghaxart ijiem li marret lura nqalghet glieda fejn allegatament il-konvenut refa' jdejh fuq martu u heddidha li joqtolha. L-affarijiet marru ghall-aghar u wara hmistax li rritornat id-dar regghet telqet. In kontro-ezami tenniet li kienet id-dominanza tieghu li dejqitha. Dan ghaliex kien jikkontrollaha fi flus u x'tixtri. Pero` xehdet li kien ighinha fid-dar u hu minnu li kien jixtrilha r-rigali.

"Illi fir-rigward ta' l-allegazzjoni li hi kkommettiet adulterju hija xehdet li ghandha relazzjoni ma' certu Khaled Al Bitar pero` ma jghixux flimkien. Bejn wiehed u iehor din ir-relazzjoni bdiet fl-2001. Hija tichad li qatt siefret ma' Bitar. Illi hija tghid li fis-sena 1998 iltaqghet mieghu b'kumbinazzjoni Dubai. Tichad li sakemm damet mar-ragel, Bitar qatt mar ghandha meta kienet wahedha. Tichad ukoll li dak iz-zmien raqdet mieghu. Rigward certu

Mario Camilleri tghid li harget mieghu xi tliet snin jew erbgħa wara li telqet mid-dar u damet mieghu xi erba' xhur.

Illi **Elaine Borg**, bint il-kontendenti, ukoll xehdet fis-sens li missierha kien jiksirhom quddiem in-nies, nervuz hafna u dejjem trid tghaddi tieghu. Kien ighir hafna għal ommha tant li lanqas kien ihalliha tohrog ma' membri tal-familja tagħha matul il-gurnata. Hija wkoll xehdet fis-sens li wara li ommha kienet telqet mid-dar għal habta ta' Settembru 1999 missierha kien johrog ma' mara ohra jisimha Josephine Grech u kienet tidhol id-dar ma' missierha. Hija tallega li missierha refa' jdejh fuqha u fuq ommha u hija sfat imkeccija mid-dar. Hija u missierha llum ma jittkellmux. Hija pero` xehdet fis-sens li tiftakar li ommha kienet marret Dubai ma' Bitar.

Illi **Martin Bonello**, hu l-attrici, ukoll xehed fis-sens li l-konvenut kien strett izzejjed mat-tfal u kien jirrabja magħhom. Sostna li l-konvenut kien ighir hafna għal oħtu u lanqas kien ihalliha tmur tixtri mingħajru.

"Illi **Alexandra sive Sandra Borg**, oħt l-attrici, xehdet li l-konvenut kien possessiv u jhobb jikkmanda u kien jitratta lil martu bhala tifla zghira. Gieli anki kien ighajjarha quddiem il-familja tagħha.

"Illi min-naha tieghu l-konvenut, **Carmel sive Charles Borg** isostni li meta l-attrici kienet tghix m'ommha hi kellha ansjeta` kbira u kellha genn biex tizzewweg u jemigraw lejn l-Awstralja. Huwa jghid li lil martu u lit-tfal qatt ma hallihom neqsin minn xejn u kien jagħmel minn kollox biex izommhom kuntenti u paxxuti. Huwa xehed li martu kienet tixtri kulma trid u huwa qatt ma ndahlilha. Fid-dar kellha l-kumditajiet kollha.

"Illi huwa jichad li qatt kien vjolenti fil-konfront ta' martu jew li qatt heddidha. Huwa kien ihobbha u jirrispettaha u kien ighinha fix-xogħol tad-dar. Fl-aħħar tmien snin li martu għamlet id-dar lanqas hwejjeg ma kienet tahsel. Huwa esebixxa diversi *cards* mibghuta lilu minn martu u t-tfal. F'dawn il-*cards* martu kienet tiringrazzjah ta' kulma

kien jaghmel maghha u mat-tfal. Huwa jichad li kellu xi nteress f'mara ohra ghax hu dejjem kien fidil lejha. Jichad ukoll li huwa ma kienx ihalliha tohrog mal-hbieb jew ma' tal-familja.

"Illi huwa xehed fl-2003 li martu kienet ilha tmien snin li bdiet relazzjoni ma' certu Khaled Al Bitar, Sirjan b'nazzjonalita` Maltija. Hu stess kien mizzewweg, pero` ssepara minhabba l-allegata relazzjoni ma' l-attrici. Il-konvenut xehed li dakinhar li martu telqet mid-dar huwa kien mar ikellem lil Bitar fil-hanut tieghu u qallu biex ihalli lil martu bi kwietta. Bitar irrispondih li l-attrici kienet tmur ghadu minn jeddha u hu qatt ma kien baghat ghalha. Meta rrinfacca lil martu b'dan hi ddecidiet li titlaq mid-dar. Illi huwa qal li ghamel minn kollox biex hi tmur lura d-dar.

"Illi huwa sostna li martu f'Dicembru 1998 marret Dubai tiltaqa' ma' Bitar. Hemmhekk hija kienet dahlet l-isptar ghal xi kura. Wara li giet lura minn Dubai ommha u missierha keccewha mill-*flat* li silfuha u hi marret tghix mat-tifla. Sadanittant hu jallega li baqghet tiltaqa' ma' Bitar u nqalghu kwistjonijiet mal-mara ta' l-istess Bitar. Imbaghad telqet tghix minn mat-tifla u marret tghix wahedha. Il-konvenut isostni li gieli ra lil Bitar jidhol fil-*flat*.

"Illi xi sentejn wara li telqet mid-dar huwa xehed li martu cemplitlu biex hu jkellem lit-tifla ghax kienet qed taghtiha *hard time* u meta huwa mar ikellimhom issuggerixxa biex jippruvaw jaghmlu rikonciljazzjoni u jmorru *counselling sessions*. Hija kienet accettat il-proposta tieghu izda skond hu din ma kinitx genwina. Huwa jsostni li sakemm kienu qed jirrikonciljaw hi xorta baqghet iccempel lil habibha. Fi Frar 2000 marret lura d-dar pero` damet biss hmistax-il gurnata u dan ghaliex hu kien uriha *itemised bill* li kien jidher li hi kienet qed iccempel lil habibha.

"Illi rigward it-tifla huwa jghid li wara li martu regghet telqet mid-dar huwa qal lit-tifla biex tmur tghix m'ommha. Dan ghaliex bintu kienet izzomm m'ommha. Huwa jsostni li bintu gidbet hafna fuqu. Huwa qatt ma ppretenda li kellha thallas xi flus meta kienet id-dar pero` kien jippretendi li hi tghin ftit fix-xoghol tad-dar.

"Illi **Winston Rizzo**, habib tal-familja, xehed li darba hu kien laqqagghom flimkien biex jipprova jirringa d-differenzi ta' bejniethom. Huwa xehed li meta l-attrici qamet biex tmur kienet qalet li lill-Gharbi xorta kienet ghadha thobbu.

"Illi **Maria Lourdes Bitar**, mart Khaled Al Bitar, xehdet li zewgha ammetta maghha li raqad ma' l-attrici. Anke l-attrici meta giet rinfaccata mix-xhud qaltilha li kienet migbuda lejn Bitar. Tghid li l-attrici gieli cemptet f'darha u qabdet it-*telephone* hi. Qalet li sabet ritratt ta' Irene Borg fl-*attachè case* ta' zewgha. Meta l-attrici kienet regghet irrangat ma' zewgha baqghet f'kuntatt ma' Bitar ghax kienet iccempillu.

"Illi l-**Onorevoli Mhallel Dr. Philip Sciberras LL.D**, li ghal hafna zmien kien il-konsulent legali tal-partijiet f'diversi kawzi civili, xehed li hu nterpreta l-problema bejn il-koppja "*illi hi kellha certu familjarità ma' certu Bitar*" u lill-konvenut din is-sitwazzjoni kienet qed iddejqu. Huwa xehed li ra lill-konvenut ma' mara ohra. In kontro-ezami rrisponda li kien jiltaqa' ta' spiss maghhom bhala koppja, anke barra mill-ufficcju, u kien jahom bhala koppja perfetta. Sakemm inqalghu l-kwistjonijiet qatt ma ra lill-attrici mdejqa u li kienet sottomessa.

"Illi meta din il-Qorti ezaminat fid-dettal il-provi kollha prodotti quddiemha thoss li gie pruvat fil-grad rikjest mill-igi li l-hajja konjugali tal-partijiet ghaddiet minn diversi perjodi ta' diffikulta`. L-attrici rnexxielha tipprova li zewgha kien ighir hafna ghalha. Dan gie kkonfermat mid-diversi xhieda prodotti minnha fosthom hutha u bint il-partijiet (*vide* a fol. 178; 226; 228). Izda mhux biss. Kien l-istess Onorevoli Mhallel Philip Sciberras li ddeskriva lill-konvenut bhala persuna li fost affarijiet ohra "*kien geluz hafna ghall-mara tieghu*". Huwa ddeskriviha bhala gelozija "*eccessiva, jista' jkun ukoll pero' mhux ezasperanti*" (*vide* a fol.545 u 546).

"Illi fil-fatt jirrizulta lil din il-Qorti li kienet din l-ghira eccessiva tal-konvenut li wasslitu biex jikkontrolla lill-attrici

f'kollox. Irrizulta ppruvat wkoll li l-konvenut huwa bniedem nervuz u li jitlaghlu malajr u ma kien jahsibha xejn li jikser lil martu u lil uliedu fil-prezenza ta' terzi persuni. Ghalkemm irrizulta wkoll li materjalment kellhom affarijiet u li anke kien ighin fid-dar, pero` l-karattru tieghu rrenda l-hajja taz-zwieg difficili. Ma hija facli xejn li tghix ma' persuna, bhal konvenut, li bl-ghira eccessiva tieghu johnoqlok il-liberta` u l-personalita` tal-mara, u aktar u aktar meta din taghti lok ghall-episodji ta' vjolenza domestika fuq il-mara. Certament li dan l-agir abbusiv tal-konvenut ma jistax ma jhallix punt negattiv u s-sottomissjonijiet tal-konvenut fejn huwa jallega li materjalment kien jissodisfa l-bzonnijiet tal-familja ma jaghtuh l-ebda dritt li jabbuza b'dan il-mod minn martu. Huwa ovvju li ragel li jagixxi b'dan il-mod fil-verita` ma jkollu l-ebda rispett lejn il-hajja tal-familja, anzi jwassal sabiex irendi l-hajja konjugali mpossibbli.

"Illi pero` min-naha l-ohra ma jistax tigi nJORATA l-allegazzjoni tal-konvenut fil-konfront ta' martu li hija kkommettiet adulterju. Bhalma gie kkonfermat mill-attrici nnifisha ma hemm l-ebda dubju li prezentement hija ghandha relazzjoni ma' certu Khaled Al Bitar li ilha sejra ghal diversi snin (*vide* a fol. 379 tal-process). Il-kwistjoni hija meta din ir-relazzjoni bdiet u jekk kif qed jallega l-attur kinitx din ir-relazzjoni li farrket iz-zwieg taghhom.

"Illi meta din il-Qorti ezaminat bir-reqqa dovuta l-provi prodotti fuq dan il-punt, din il-Qorti thoss li huwa ovvju li l-prova tal-konvenut f'dan ir-rigward ma hijiex konvincenti, anzi pjuttost hija tal-fehma li giet ippruvata l-allegazzjoni ta' l-attrici li tali relazzjoni adultera sehhet wara li z-zwieg bejn il-kontendenti kien gja` tfarrak minhabba l-agir abbusiv tal-konvenut verso l-attrici kif gja` nghad.

"Illi fil-fatt jirrizulta li kien hemm problemi ohra originati minhabba l-karattru tal-konvenut. Din il-Qorti thoss li ghalkemm l-attrici saret taf lil certu Khaled Al Bitar fis-sena 1998 meta hija marret Dubai, l-adulterju ma' l-istess waqt li l-attrici kienet ghadha qed tghix id-dar ma rrizultax; jirrizulta pero` li hija b'xi mod zammet kuntatt ma' din il-persuna tant li wara li kellha titlaq mid-dar minhabba l-agir

tal-konvenut, hija stabbiliet il-kuntatt ma' din il-persuna, tant li kull eventwali rikonciljazzjoni ttentata bejn il-partijiet ma setghetx issehh. F'dan il-kuntest ghalhekk jinghad li r-relazzjoni ta' l-attrici ma' terza persuna kkontribwiet ghat-tifrik taz-zwieg tal-kontendenti pero` ma kinitx il-kawza principali ta' l-istess, liema kawza tibqa' dik attribwibbli lill-konvenut minhabba li huwa kien hati verso l-attrici ta' eccessi, sevizzi u ngurji gravi li kawza ta' l-istess l-konvivenza ta' bejn il-partijiet saret impossibbli. Wara dan l-istess attrici kkommettiet adulterju kif fuq indikat u kif in verita` gie ammess minnha stess fl-atti ta' din il-kawza.

"Illi dwar il-komunjoni ta' l-akkwisti jirrizulta li d-dar matrimonjali "Mater Dei", Triq il-Hemel, Swieqi tiffirma parti mill-istess u din fis-sena 2002 kienet stmata mill-Perit Tekniku A.I.C. Frederick Doublet bil-pussess vakanti fl-ammont ta' tmenin elf lira Maltin (Lm80,000).

"Illi l-konvenut, fil-kontro-talba tieghu, qed jitlob sabiex jigi assenjat id-dar matrimonjali minhabba li jixtieq jirrisjedi vicin ix-xoghol tieghu. Din pero` mhix raguni valida li twassal lil din il-Qorti tiddeciedi li huwa ghandu jigi assenjat id-dar matrimonjali meta n-nofs indiviz fil-fatt jappartjeni lill-attrici. *Inoltre'* t-fal huma t-tnejn maggorenni. Ghalhekk din il-Qorti thoss li l-istess dar ghandha tinbiegh b'subbasta u r-rikavat ghandu jinqasam b'mod ugwali bejn il-partijiet.

"Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-partijiet kellhom diversi kontijiet bankarji hafna minnhom intestati f'isem il-konvenut li b'hekk meta l-mara telqet mid-dar ha l-okkazjoni biex jizbankhom. Infatti rrizulta li s-segwenti kontijiet inghalqu. Ladarba kienu ntestati fuq isem il-konvenut huwa biss seta' jigbed il-flus. Dawn kienu:-

"- Kont Nru 097012865 fl-ammont ta' elfejn u mitejn lira Maltin (Lm2,200), *fixed deposit* li nghalaq fis-27 ta' Ottubru 1997 (fol. 80 tal-process).

"- Kont Nru 097011567 fl-ammont ta' elf lira Maltin (Lm1,000), *fixed deposit* li nghalaq fis-27 ta' Ottubru 1997 (fol. 81 tal-process).

Kopja Informali ta' Sentenza

"- Kont Nru 097005575 fl-ammont ta' tmien mija sebgha u tletin lira Maltin u erbghin centezmu (Lm837.40), *savings account* li nghalaq fid-29 ta' Settembru 1997 (fol. 89 tal-process).

"- Kont Nru 094028477 fl-ammont ta' sitt mija u hamsin lira Maltin (Lm650), *savings account* liema ammont ingibed fid-29 ta' Settembru 1997 (fol. 86 tal-process).

"- Kont Nru 091002264 fl-ammont ta' mija u tnax-il lira Maltin (Lm112), *current account* liema ammont ingibed fil-15 ta' Ottubru 1997 (fol. 91 tal-process).

"- Kont Nru 091175029 fl-ammont ta' erba' mija u hames liri Maltin (Lm405) liema ammont ingibed fl-20 ta' Settembru 1997 (fol. 96 tal-process).

"- Kont Nru 091175029 fl-ammont ta' mija u dsatax il-lira Maltin u hames centezmi (Lm119.05) liema ammont ingibed fil-15 ta' Ottubru 1997 (fol. 95 tal-process).

"- Kont Nru 091002264 fl-ammont ta' mitt lira Maltin (Lm100) liema ammont ingibed fit-13 ta' Ottubru 1997 (fol. 91 tal-process).

"- Kont Nru 10754831023 fl-ammont ta' mitejn u sittin lira mitejn u sittin lira Maltin (Lm260) liema ammont ingibed fil-15 ta' Ottubru 1997 (fol. 37 tal-process).

"- Kont Nru 10700516046 fl-ammont ta' elf u dsatax-il-lira Maltin u disgha u sittin centezmu (Lm1,019.69) liema ammont ingibed fit-2 ta' Ottubru 1997 (fol. 63 tal-process).

"Illi ovvjament nofs ta' l-ammont migbud, li fit-totalita` huwa ta' sitt elef, seba' mija u tliet liri Maltin u erbatax-il centezmu (Lm6,703.14), jappartjeni lill-attrici, b'dan ghalhekk li sehem l-attrici mill-istess ammonti zbankati mill-konvenut huwa dak fis-somma ta' tliet elef, tliet mija u wiehed u hamsin lira Maltin u sebgha u hamsin centezmu (Lm3,351.57).

"Illi min-naha taghha l-attrici ammettiet li hija zbankat is-somma ta' elf u sitta u erbghin lira Maltin u hamsa u sebghin centezmu (Lm1,046.75) tal-*fixed deposit* Kont Nru 097008671 li kien intestat f'isimha fit-12 ta' Jannar 1998. Nofs dan l-ammont kien jappartjeni lill-konvenut, cjoe` hames mija u tlieta u ghoxrin lira Maltin, u sebgha u tletin centezmu (Lm523.37).

"Illi l-kontendenti ghandhom erbgha u tmenin (84) sehem kull wiehed fil-Bank of Valletta plc. Kull parti qed tigi assenjata dawk l-ishma registrati f'ismu jew f'isimha.

"Illi hemm zewg karozzi formanti parti mill-komunjoni tal-akkwisti li huma:

- Karozza tat-tip Fiat Panda Reg Nru HUB 795 li qed tigi assenjata lill-attrici.
- Karozza tat-tip Mitsubishi Lancer Reg Nru DAA 013 li qed tigi assenjata lill-konvenut.

"Illi rigward il-mobbli, il-partijiet elenkaw il-mobbli ta' gewwa d-dar. Huma ma tawx il-valur ta' kull oggett mobbli. L-attrici tat valur approssimattiv ta' hamest elef lira Maltin (Lm5,000) ghal dak li jirrigwarda l-mobbli li ghadhom fid-dar. Infatti meta telqet mid-dar hija hadet maghha xi oggetti mobbli. Hemm allegazzjoni li l-konvenut nehha xi oggetti mid-dar matrimonjali u hadhom fir-residenza ta' persuna li maghha ghandu relazzjoni. Din l-allegazzjoni pero` ma gietx ippruvata.

"Illi l-attrici talbet li l-mobbli ghandhom jigu assenjati nterament lilha sabiex tigi kkumpensata ghall-fatt li zewgha kien zbanka l-kontijiet bankarji. Ghalkemm gie ppruvat li l-konvenut verament zbanka diversi kontijiet bankarji, sehem l-attrici kif diga` nghad dan l-ammont ma kienx jammonta ghal hamest elef lira Maltin (Lm5,000). Illi pero` tista' tintlaqa' t-talba taghha li tigi assenjata l-oggetti kollha li hija hadet meta telqet mid-dar matrimonjali. *Inoltre*` qed tigi assenjata s-salott flimkien mal-*coffee table* u l-linfa u l-brazzi parigg, il-pitturi u l-oggetti tal-kristall (indikati fl-inventarju taht it-titolu *sitting room* [a fol. 255

tal-process]). *Inoltre* qed tigi assenjata wkoll il-mobbli li hemm fl-intrata ndikati fl-inventarju pprezentat mill-attrici taht it-titolu *entrance* (a fol. 255 tal-process). Illi l-kumplament tal-mobbli qed jigu assenjati lill-konvenut. Dan *tenendo* kont tal-fatt li l-attrici meta telqet mid-dar diga` kienet hadet xi oggetti mobbli u fil-maggor parti taghom dan sar bi ftehim mal-konvenut.

"Illi b'referenza ghall-gojjellerija li l-attrici hadet maghha l-konvenut isostni li dawn jammontaw ghal madwar tliet elef lira Maltin (Lm3,000). L-attrici tichad dan u tghid li r-ritratti pprezentati minn zewgha ma jurux il-gojjellerija kollha taghha imma hafna mill-oggetti li ntwerew kienu fil-fatt ta' omm il-konvenut. Pero` fi kwalunkwe kaz din qed tigi assenjata kollha lill-istess attrici. Illi l-konvenut talab li jigi assenjat *brooch* li kien inghata lill-partijiet miz-zija tal-konvenut Josephine Borg u din it-talba qed tintlaqa'.

"Illi l-konvenut xehed in konnessjoni ma' hames kawzi li jirrigwardaw id-dar matrimonjali. Dawn il-kawzi kienu nb dew miz-zewg partijiet jew saru kontrihom it-tnejn. Huwa sostna li wara li l-attrici telqet mid-dar baqa' jiehu hsiebhom huwa. Huwa nfatti esebixxa l-kontijiet relattivi a fol. 653 sa 685 tal-process. Huwa qed jilob minghand l-attrici sehemha ghal dawn l-ispejjez fl-ammont ta' elf u erbgha u erbghin lira Maltin u tmenin centezmu (Lm1,044.80). Min-naha taghha l-attrici ssostni li mhu dovut l-ebda kumpens ghal dawn il-hlasijiet peress li hija qatt ma rceviet xi talba ghall-hlas da parti ta' terzi jew da parti ta' zewgha qabel ma sar il-hlas, izda t-talba ghall-hlas dejjem giet indirizzata unikament lill-konvenut. *Inoltre* hija ssottomettiet li l-konvenut qatt ma nformaha li kien sejjer jinkariga lill-avukat prezenti tieghu in konnessjoni ma' xi kawzi civili u lanqas li kien ser jinkarigah ghan-nom taz-zewg partijiet. Ghaldaqstant ladarba huwa qatt ma kien il-konsulent legali taghha u qatt ma rrenda xi servizzi lilha hija m'ghandhiex tissaporti xi kontijiet li seta' hallsu l-konvenut.

"Illi rigward dan il-punt jinghad li l-**Artikolu 1327 tal-Kap. 16** jipprovdi:

"Bla hsara ghad-dispozizzjonijiet ta' l-artikolu 1329 il-beni li jkunu parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti jbaghtu biss id-djun li gejjin:

"(b) l-ispejjez u l-obbligi li jkunu saru ghall-amministrazzjoni ta' l-akkwisti, hlief dawk l-ispejjez li jsiru b'atti li jehtiegu l-kunsens taz-zewg partijiet mizzewga izda li jsiru minn parti wahda minghajr il-kunsens tal-parti l-ohra."

"Illi minn qari ta' dan l-artikolu jirrizulta li l-ispejjez li l-konvenut hallas in konnessjoni mal-kawzi civili li jirrigwardaw id-dar matrimonjali huwa dejn tal-komunjoni tal-akkwisti. Dan ghaliex dawn il-hlasijiet saru ghal spejjez inkorsi proprju fl-amministrazzjoni tad-dar matrimonjali li tiffirma parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti. B'hekk l-argument ta' l-attrici ma jistax jigi accettat. Konsegwentement l-attrici ghandha thallas sehemha mill-ispejjez inkorsi ghall-imsemmija kawzi civili.

"Illi jigi deciz li minhabba l-fatt li rrizulta li l-konvenut zbanka l-ammonti msemmija aktar 'il fuq li nofshom kienu ta' l-attrici allura ghandha ssir tpacija. Izda l-attrici b'dan il-mod xorta jibqaghalha ammont li ghandha tircievi minghand il-konvenut izda minhabba li hija hadet maghha l-gojjellerija ghandha ssir tpacija ukoll f'dan is-sens u l-partijiet jikkunsidraw ruhhom li thallsu l-ammonti dovuti minn xulxin.

"Illi bhala l-ahhar kunsiderazzjoni jinghad li l-attrici fit-tieni talba taghha talbet li tinghata manteniment. Il-konvenut sostna li l-attrici ghandha ntrojt bizzejjed mix-xoghol taghha sabiex tmantni lilha nnifisha. Illi gie nfatti ppruvat li l-attrici ghandha *full-time job* u li prezentement qeghda tahdem u tirisjedi l-Libya. B'hekk l-ebda manteniment m'ghandu jinghata lill-istess attrici u dan apparti li mill-provi jirrizulta li z-zewg partijiet iddekadew mid-dritt li jitolbu manteniment minghand il-parti l-ohra b'dan li din il-Qorti qed tapplika kontra z-zewg partijiet id-dispozittivi relattivi ta' l-**Artikolu 48 tal-Kap 16.**"

Rat ir-rikors ta' l-appell tal-konvenut Carmelo Borg li, ghar-ragunijiet minnu premissi, talab li s-sentenza ta' l-ewwel Qorti tigi varjata fis-sens illi:

"(1) Tiddikjara l-firda personali bejn il-kontendenti minhabba ragunijiet imputabbli unikament lill-appellata, fosthom adulterju, u ghalhekk tichad l-ewwel talba ta' l-appellata u tilqa' l-ewwel talba rikonvenzjonali ta' l-esponent;

(2) Tapplika s-sanzjonijiet kontemplati fl-Artikolu 48 fil-konfront biss ta' l-appellata;

(3) Fir-rigward tal-likwidazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti tqis is-somma ta' tlett elef u mitejn lira Maltija (Lm3,200) li l-esponent silef li bihom u li l-ewwel Qorti kkunsidrathom bhala flejjes li l-esponent zamm ghalih, kif ukoll li l-esponent ghandu jigu assenjat is-somma ta' hames mitt lira Maltija (Lm500) proprjeta` parafernali tieghu u l-oggetti li jissemmew f'lista numru 2 ipprezentata mill-esponent u li l-appellata qatt ma kkontestat.

(4) Fir-rigward tat-tieni talba tac-citazzjoni ta' l-appellata tiddikjara li hija rrinunzjat ghall-manteniment u ghalhekk ma kienx hemm lok li tiddikjara li l-appellata ddekadiet mid-dritt li titlob il-hlas ta' manteniment.

(5) Takkorda lill-esponent il-jedd li jibqa' jabita fid-dar matrimonjali Mater Dei, Triq il-Hemel, Swieqi a tenur ta' l-Artikolu 55 tal-Kodici Civili (Kap. 16)."

Rat ir-risposta u l-appell incidental ta' l-attrici li ghar-ragunijiet minnha premissi talbet ic-cahda ta' l-appell principali mressaq mill-konvenut, u r-riforma tas-sentenza appellata in kwantu jirrigwarda l-kap ta' l-ispejjez filwaqt li tikkonfermaha ghall-bqija, b'dan illi tikkundanna lill-konvenut appellant sabiex ibati l-maggor parti jekk mhux it-totalita` ta' l-ispejjez tal-kawza u dan kif din il-Qorti joghghobha timponi;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti esebiti;

Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

Ikkunsidrat;

Illi l-partijiet f'din il-kawza zzewgu fis-16 ta' Marzu 1975, u mill-imsemmi zwieg kellhom erbat itfal li illum huma kollha maggorenni. Jidher li ghalkemm il-partijiet damu jghixu flimkien, ir-relazzjoni taghhom ma kenitx wahda "komoda" u dan sa mill-bidunett tal-hajja flimkien. L-attrici tghid li zewgha, mill-bidunett wara z-zwieg wera li kellu karattru ta' superjorita`, fis-sens li ried jikkmanda hu u jamministra kollox kif irid hu. Kien bniedem nervuz hafna u dejjem irid li tghaddi tieghu. Fuq kollox kien geluz hafna ghal martu u ma kienx ihalliha tohrog lanqas ma' membri tal-familja taghha. Hi allegat ukoll - haga li r-ragel cahad bil-qawwa kollha - li zewgha kien vjolenti kemm maghha kif ukoll ma' uliedhom. Ghalkemm kien hemm diversi okkazzjonijiet meta l-attrici telqet mid-dar minhabba l-atteggjament ta' zewgha, fl-1997 telqet definittivament mid-dar wara glieda li fiha allegatament il-konvenut refa' idejh fuqha u hedded li joqtolha. Wara li telqet mid-dar, l-attrici fethet dawn il-proceduri ta' separazzjoni, u bdiet relazzjoni ma' certu Khaled Al Bitar, liema relazzjoni, milli jidher, ghadha ghaddejja.

Il-konvenut, da parti tieghu, jghid li lill-martu u wliedu qatt ma hallihom neqsin minn xejn, u z-zwieg tfarrak minhabba r-relazzjoni li martu qabdet ma Khaled Al Bitar ghall-habta tal-1995, jekk mhux qabel.

L-ewwel Qorti tefghet il-htija ghat-tkissir taz-zwieg fuq il-konvenut minhabba l-gelozija eccessiva tieghu fil-konfront ta' martu. Ghalkemm sabet li l-attrici kienet ikkommettiet adulterju, l-istess attrici ma giet debitata b'ebda responsabbilita` legali ghal dan l-agir peress li, fil-fehma ta' l-ewwel Qorti, dan seh wara li z-zwieg kien gia` tkisser.

Il-konvenut appella minn din is-sentenza bl-aggravji tieghu jiccentraw fuq il-konkluzjoni ta' l-ewwel Qorti dwar ir-responsabbilita` ghas-separazzjoni, u dwar il-mod li bih dik il-Qorti llikwidat il-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejniethom.

Ghalkemm mhux normali li Qorti tat-tieni grad tiddisturba l-analizi tal-provi li tkun ghamlet l-ewwel Qorti, huwa dejjem obbligu ta' din il-Qorti li tezamina l-provi biex tara jekk, fil-fehma taghha, il-konkluzjoni (jew konkluzjonijiet) milhuqa mill-ewwel Qorti kenitx wahda korretta u gusta fic-cirkostanzi tal-kaz. F'dan il-kaz, wara li din il-Qorti fliet il-provi prodotti, ma hijiex inklinata tikkondividi l-konkluzjoni ta' l-ewwel Qorti li r-relazzjoni li l-attrici kellha ma' ragel iehor ma kienx influwenti fuq it-tkissir taz-zwieg.

Mill-provi jirrizulta li l-konjugi Borg kienu saru hbieb ma' dak ir-ragel, u tul iz-zmien, waqt li l-partijiet kienu ghadhom jghixu flimkien, kibret relazzjoni intima bejn l-attrici u dan Khaled Al Bitar. Hekk, per eżempju, iben il-kontendenti Etienne Borg, jirrakonta kif darba mar id-dar aktar kmieni mis-soltu, u inzerta lil dan ir-ragel hierieg mill-parapett tad-dar. Fid-dar kien hemm biss l-attrici. L-attrici qaltlu li kien gie d-dar biex jaghmel telefonata (!), u biex ma jghid xejn lill-papa`. Omm l-attrici, Mary Bonello, xehdet li lil dan ir-ragel kient qaltlu "biex izomm boghod minnha", u biex huwa "leave Irene alone", u dan peress li kellha r-ragel taghha. Mart Khaled Al Bitar xehdet ukoll li zewgha kien qallha "li Irene kienet ilha tittantah minn xi 12-il sena qabel", cioe`, minn qabel l-2001 meta r-relazzjoni ta' bejniethom harget fid-deher.

Flimkien ma' dawn ic-cirkostanzi, hemm il-fatt li l-attrici ppruvat tahbi li, wara li telqet mid-dar, marret Dubai ma' dan Bitar. Hi tghid li hemm iltaqghet mieghu b'kumbinazzjoni, pero`, bintha Elaine, li, irid jinghad, f'din il-kawza hadet posizzjoni favur ommha, qalet li ommha u dan ir-ragel marru Dubai flimkien. Hemm ukoll x-xiehda ta' l-Onor. Imhallef Dottor Philip Sciberras li, meta kien ghadu jipprattika ta' avukat, kien konsulent legali tal-familja Borg f'diversi kawzi civili li fihom kienu involuti. Apparti li kkonferma li l-konvenut kien geluz hafna ghall-mara tieghu, gelozija li hu ddeskriva bhala "eccessiva", qal ukoll li l-problema bejn il-koppja kienet rizultat tal-fatt li l-attrici "kellha certu familjarita` ma' certu Bitar".

Jista' ikun li dan kollu ma jwassalx ghall-prova ta' adulterju li, kif inhu risaput, jehiteg ghall-ezistenza tieghu prova tal-kongungiment karnali (ara **Galea v. Galea**, deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fis-7 ta' Marzu 1936, **Pisani v. Pisani**, deciza mill-istess Qorti fit-13 ta' Lulju 1993, u **Caruana v. Caruana**, deciza minn din il-Qorti fid-9 ta' Gunju 1998, fost ohrajn), pero`, ir-relazzjoni ta' intimita` u kunfidenzi li l-attrici kellha ma' dan ir-ragel, ghandhom zgur iwasslu ta' l-anqas ghal eccessi jew sevizzi da parti ta' l-attrici li wkoll jaghtu lok ghal separazzjoni.

Inoltre, l-ammissjoni ta' l-attrici li wara li telqet mid-dar "bdiet" relazzjoni intima ma' dak ir-ragel, iwassal ghall-konkluzjoni li issa zgur iz-zwieg tkisser "irremedjabilment". Jekk qabel kien hemm xi possibilita` ta' rikonciljazzjoni, din id-decizjoni taghha harbtet kull possibilita` li jsir dan. Kwindi, dan l-agir ta' l-attrici m'ghandux jitqies bla konsegwenzi.

Min-naha l-ohra, il-konvenut m'ghandux jigi mehlus minn kull responsabbilita`. Jista' ikun li, f'ghajnejn in-nies, kienu jidhru bhala "koppja ezemplari", pero`, fl-atti hemm provi bizzzejjed dwar il-gelozija eccessiva tal-konvenut u l-kontroll totali li ried ikollu fuq martu, cirkostanzi li, kif qalet l-ewwel Qorti, honqu il-liberta` u l-personalita` ta' martu. Dawn ukoll huma cirkostanzi li jaghtu lok ghal separazzjoni personali (ara, per ezempju, il-kawza **Mifsud v. Mifsud**, deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-30 ta' Gunju, 1961).

Jghodd ghal dan il-kaz dak li rrimarka Alfred Lord Denning fl-Ingilterra fil-kawza "**Wachlil v. Wachlil**" (1973) fis-sens illi:

"Separation nowadays carries no stigma, but only sympathy. It is a misfortune that befalls both parties. No longer can it be maintained that one party was guilty and the other innocent. In most cases both parties have contributed to the breakdown of the marriage."

Din il-Qorti, ghalhekk, serja tilqa' in parte l-ewwel aggravju tal-konvenut appellant, billi tqis li z-zewg partijiet huma responsabbli fi grad indaqs ghal firda personali taghhom.

Ghal din ir-raguni, din il-Qorti ma tarax li ghandha tvarja t-tieni decide ta' l-ewwel Qorti fejn applikat fil-konfront taz-zewg partijiet id-disposizzjonijiet relattivi ta' l-Artikolu 48 tal-Kodici Civili.

Il-konvenut ilmenta wkoll dwar il-mod ta' kif l-ewwel Qorti ghamlet likwidazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti. Hu ressaq tlett aggravji f'dan il-kuntest:

- (a) li l-ewwel Qorti ma qisitx is-somma ta' Lm500, li kellu qabel iz-zwieg;
- (b) li l-ewwel Qorti ma kkunsidratx li hu silef Lm3,200 lil ibnu Etienne;
- (c) li l-effetti mobbli tqassmu b'mod disugwali, u l-attrici ma kellhiex tigi assenjata wkoll is-salott.

Dwar l-ewwel ilment, din il-Qorti, bhal dik ta' qabilha, ma tarax li l-konvenut gab provi bizzejjed biex jipprova l-allegazzjoni tieghu li dawk il-flus huma parafernali u b'hekk ixejjen il-presunzjoni legali kontenuta fl-Artikolu 1321(1) tal-Kodici Civili li dak kollu li jippossjedu l-konjugi japparjenu lill-komunjoni.

Dwar is-self lil Etienne, il-konvenut stess jammetti li, wara li ta dawn il-flus lil ibnu hu qallu biex "izommhom", u jonqsulu 'l quddiem peress li kien hemm ohtu li ma kenitx hadet flus. Ghalhekk, din hi kwistjoni li l-konjugi jridu jaraw ma' uliedhom u m'hemmx raguni biex din il-Qorti tid-disturba l-likwidazzjoni li ghamlet l-ewwel Qorti.

L-istess jista' jinghad dwar id-divizjoni tal-mobbli. L-ewwel Qorti ghamlet il-qasma fil-kuntest tal-prova li l-konvenut kien zbanka diversi kontijiet bankarji meta l-attrici telqet mid-dar, u din il-Qorti ma tarax li ghandha tid-disturba l-kalkoli li ghamlet l-ewwel Qorti f'dan ir-rigward.

Il-konvenut ilmenta wkoll mill-fatt li l-ewwel Qorti ordnat il-bejgh bil-licitazzjoni tad-dar matrimonjali, bir-rikavat jinqasam ugwalment bejn il-partijiet; hu talab il-jedd li jibqa' jabita fil-fond matrimonjali ai terminu ta' l-Artikolu

55(2) tal-Kodici Civili. Din il-Qorti, wara li hasbet ftit fuq din il-kwistjoni, tara li ghandha taqbel mat-talba tal-konvenut, almenu in parte. L-attrici issa telqet mid-dar u qabdet relazzjoni ma' ragel iehor. M'ghadx ghandha interess fid-dar matrimonjali hlief li tigbor sehemha fi flus, pero`, zewgha m'ghandux jigi penalizzat u ppregjudikat billi jitqieghed f'posizzjoni li jkollu jfittex fejn joqghod fi zmien qasir meta tqis ukoll li din id-dar hija vicin il-post tax-xoghol tal-konvenut. Din il-Qorti, ghalhekk, sejra tordna li d-dar konjugali ghandha tibqa' in komun bejn il-konjugi Borg ghall-perijodu ta' hames snin mil-lum, u bl-applikazzjoni ta' l-Artikolu 55A ta' l-istess Kodici (kif iddecidiet din il-Qorti fil-kawza **Mamo v. Mamo**, fis-sentenza li tat fit-28 ta' Settembru 2007, ma hijiex mehtiega talba *ad hoc* ghall-applikazzjoni taghha) tordna li tul dawn il-hames snin, il-fond ghandu jkun ghad-disponibilita` esklussiva tal-konvenut.

L-attrici appellat incidentalment dwar il-kap ta' l-ispejjez. L-ewwel Qorti ordnat li l-ispejjez tal-kawza jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet, waqt li l-attrici trid li dawn l-ispejjez jigu akkollati kollha ghal fuq il-konvenut. Fid-dawl, pero`, tal-fatt li din il-Qorti sabiet liz-zewg partijiet ugwalment responsabbli ghat-tifrik taz-zwieg ma tarax li hemm lok ghall-bidla f'dan il-kuntest.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-appell principali tal-konvenut u dak incidental ta' l-attrici billi tirriforma s-sentenza appellata fis-sens illi, fil-konfront tat-talbiet attrici,

(i) tirrevoka l-ewwel decide tas-sentenza tal-31 ta' Jannar 2006, u minflok tiddikjara li s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti sehhet b'responsabbilita` ugwali taz-zewg partijiet, peress li t-tnejn kienu hatja, wiehed fil-konfront ta' l-iehor, ta' eccessi, sevizzi u ingurji gravi, b'mod li l-konvivenza bejn il-partijiet ma baqghetx aktar possibbli;

(ii) tikkonferma t-tieni u t-tielet decide tas-sentenza ta' l-ewwel Qorti;

Kopja Informali ta' Sentenza

(iii) tikkonferma wkoll ir-raba decide, hliet ghat-tieni paragrafu fejn ordnat il-bejgh tad-dar matrimonjali "Mater Dei", Triq il-Hemel, Swieqi, u minflok tordna li, b'applikazzjoni ta' l-Artikolu 55(2) tal-Kodici Civili, din id-dar tibqa' komuni bejn il-partijiet u ma tinqasamx qabel ma jghaddu hames snin mil-lum, u bl-applikazzjoni ta' l-Artikolu 55A, tordna wkoll li, ghal tul dan il-perijodu ta' hames snin, din id-dar ghandha sservi bhala residenza tal-konvenut ad esklużjoni ta' l-attrici; wara dan il-perijodu, il-konvenut ghandu jivvaka mill-istess fond u jhalli l-istess vojt u battal u d-dar matrimonjali ghandha tinbiegh b'licitazzjoni u r-rikavat ghandu jinqasam b'mod ugwali bejn il-partijiet; u

(iv) tikkonferma il-hames decide ta' l-ewwel Qorti.

Fil-konfront tal-kontro-talba tal-konvenut,

(a) tirrevoka l-ewwel decide tas-sentenza appellata u minflok tiddikjara li s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti sehhet kif indikat fil-paragrafu (i) *supra* tal-konkluzjoni ta' din il-Qorti;

(b) tvarja dak li kkonkludiet l-ewwel Qorti fit-tieni u t-tielet decide taghha konformament mal-konkluzjoni milhuqa minn din il-Qorti fil-paragrafu (iii) *supra*; u

(c) tikkonferma r-raba' decide ta' l-ewwel Qorti.

L-ispejjez kollha ta' din il-kawza (kemm ta' l-ewwel kif ukoll ta' din l-istanza) jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----